

Inhalt

Vorwort **6**

Legende **10**

EINLEITUNG **14**

Über die spezifischen Eigenheiten der nordsiebenbürgischen Orgellandschaft **16**

Das Positiv, ein typisches Instrument in Nordsiebenbürgen **20**

CHRONOLOGIE DES NORDSIEBENBÜRGISCHEN ORGELBAUS **24**

Anfänge der siebenbürgischen Orgelkultur **24**

Anonyme Positive vor 1800 **32**

Deutsche Meister aus Südsiebenbürgen zwischen 1750 und 1820 **38**

Lokale Meister des 18. Jahrhunderts **48**

Burzenländer Meister um 1800 **54**

Lokale Meister des 19. Jahrhunderts **64**

Großwardeiner Meister des 19. Jahrhunderts **86**

Deutsche Meister aus Südsiebenbürgen zwischen 1840 und 1900 **108**

Szekler Meister zwischen 1840 und 1900 **116**

Österreichische Meister in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts **142**

Anonyme Autoren des 19. Jahrhunderts **150**

Entwicklung eines neuen Orgeltyps um 1900 **158**

Meister der Jahrhundertwende aus dem Gebiet des heutigen Ungarn **164**

Lokale Meister um die Jahrhundertwende **174**

Burzenländer und Szekler Meister um die Jahrhundertwende **186**

Die Orgelfabriken in der Epoche der Industrialisierung **194**

Die nordsiebenbürgische Orgellandschaft in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts **224**

Die nordsiebenbürgische Orgellandschaft in der zweiten Hälfte des 20. Jahrhunderts **230**

Denkmalpflege, importierte Orgeln und Neubauten nach 1989 **238**

STATISTIKEN UND SCHLUSSFOLGERUNGEN **254**

Probleme und mögliche Lösungen **262**

ANHANG **266**

Quellenverzeichnis **266**

Tartalom

Előszó 7

Magyarázatok és rövidítések 11

BEVEZETÉS 14

Az észak-erdélyi orgonatáj jellegzetességeiről 17

A pozitív, Észak-Erdély jellemző hangszer típusa 21

AZ ÉSZAK-ERDÉLYI ORGONAÉPÍTÉSZET TÖRTÉNETE 25

Az erdélyi orgonakultúra kezdetei 25

Ismeretlen mesterek 1800 előtt készült pozitívjai 33

Dél-erdélyi német mesterek 1750–1820 között 39

Helyi mesterek a 18. században 49

Barcasági mesterek 1800 körül 55

Helyi mesterek a 19. században 65

Nagyváradon mesterek a 19. században 87

Dél-erdélyi német mesterek 1840–1900 között 109

Székelyföldi mesterek 1840–1900 között 117

Osztrák mesterek a 19. század második felében 143

Ismeretlen mesterek a 19. században 151

Új orgonatípus kialakulása 1900 körül 159

A századforduló mesterei a mai Magyarország területéről 165

Helyi mesterek a századfordulón 175

Barcasági és székelyföldi mesterek a századfordulón 187

Az iparosodás korának orgonagyárai 195

Az észak-erdélyi orgonatáj a 20. század első felében 225

Az észak-erdélyi orgonatáj a 20. század második felében 231

Műemlékvédelem, import-orgonák és új művek 1989 után 239

STATISZTIKA ÉS KÖVETKEZTETÉSEK 255

Problémák és lehetséges megoldásai 263

FÜGGELÉK 266

Források 266